

WM
Nr 10. 2 juni. 1944.

Gnisten!

DEM NORSKE UNGDOMMEN er iferd med å vinne sin hittil største seier. Registreringen er blitt en fullstendig fiasko.

Ved å kamuflere mobiliseringen som "arbeidsutskrivning" tenkte nazistene at det enda en gang skulle lykkes å bryte samholdet og få en del til å svikte. Men denne gangen forstod alle hvad som stod på spill.

I Oslo skulle bortimot 10 000 mann ha mødt seg. De øverste som myndighetene hittil har fått er en håndfull quislinger, og så da på som politiet har klart å sumle under sine reaksjoner. Endel ble forresten arrestert første registreringsdag fordi de hadde stilt seg opp som strøkewakter ved St Olavsplassen. Noen av dem er alt senlt nordover visstnok til Mo i Rana, andre sitter forløbig i sørlandsbyer i Chr. Krogsbyg. Det er slike sjangser ingen må ta. Idag er det forresten overflodig å si det. Byen er blåst for gutter i registreringspliktig alder. Hvor det er blitt av dem? Ja det blir det nazistenes sak å finne ut.

Den vellykte norske motstanden har gitt gjenlyd i hele verdenspressen, og de svenske avisene forteller fra vare over skriften om Den norske frontens gjørværken vi selv må tildekket. Øydeliggjelene til kampanjen er viidt og begynt. Etter at nazistene har gjettet oss i første omgang er det enda noe annet de norske Kampgruppene har utsatt. De har gitt oss tilfikt og motstandsvilje, de har gitt hele kampanjen et nytt preg. Kampgruppene er vare i stormtropper. Etter aksjonene mot arbeidskontorene i Oslo og utover landet forsøkte nazistene og tyskerne å skremme gjennom terrorhendelser. Men deres tidligere fremgangsmåte har visstnok lært oss at vi ikke kan unngå terroren ved ettergivenhet, vi må møte den med kamp. 2 Major etter den norske "særdomstolens" mord på Olaf Hanssen Moen, ble nazisten politifullmektig Lindvig dropt som svar. Brannen 22 mai ved Bryn Trelstikkfabrik (som var omminnedret for flyindustrien), og sprengningen i transformatorfabrikken på Per Kure 30 mai, var dristige og godt gjennomførte aksjoner mot krigsviktige bedrifter.

Krig koster ofre. De folk som setter livet inn i den aktive kampanjen fortjener den beundring og stolthet som alle nordmenn følger dem med. Med åpne øyne gjør de den farligste innsats i vår folkes kamp. Blandt de henrettede i forrige uke var to gymnasister (fra Væstheim) og en student, Lars Eriksen, Joa Hatland, Per Stronger Thorsen som ble arrestert mens de tilhentgjorde ATarkivene i major Kicklands leilighet i Kirken. De er våre falne i kampanjen. Nye må ta deres plass. - Men deres ofre har mening, for de visste at bak dem står hele folket, og at alle er fylt av vilje til å yte sine ofre.

Vi sør i öynene at terroren kan ramme hvem som helst. Tyskerne har for skitt gisler, og på det vis knokket motstanden. Vi må være forberedt på lignende terroraksjoner i nær framtid. Men nu skal de ikke lykkes. Ånden er en annen idag. Hele den norske motstandsfronten er sveist sammen til en enhet som vil føre kampen igjennom med alle midler. Derfor er det også en ny seiersvisshet som fyller oss: Vi kan holde ut! NEINNE GANG

SKAL VI VINNE!

DE TO SISTE NUMMER av Gnisten har helt og holdent vært preget av nazistenes mobiliseringsforsök og kampanjen mot det. Det er det som opptrer oss alle mest i øyeblikket. Det er der alle krefter må scilles.

Men til dette nymånedson påsken tilhører et jubileumsnummer (det er nr 10), skal vi heller ikke forsøke det andre oppgavent vi har: "Et historisk" til politiske orientering.

Den norske kampanjen er en økonomisk kamp, en folkekamp. Den er ikke tjant med soldater som bare blindt følger en autoritet. Det vi trenger er en ungdom som nøytralitet, klart og bevisst ser hva kampanjen gjelder, - og som nattopp derfor har funnet sin plass.

Inne illusjoner men ihilsen og vite skal forme før kamp!

ARISER OG KRIK.

DET ER VANSKELIG å drøfte internasjonale problemer idag hvis en ikke er klar over i ethvert fall hovedtrekkene i den økonomiske bakgrunn for kampanjen mellom sterkeletsgruppen. La oss forsøke å skisserne grunnprincipperne:

Vi har allerede i Gnisten (nr 2, 27 febr.) nevnt verdenskrigen 1929-32 som forutsetning for nazistenes maktrobring, og dermed som utgangspunkt for de militære forberedelsene til den annen verdenskrig. Denne om-

hendinge krise kastet millionar mennesker ut i arbeidsledighet og nød mens (fordi) verdens varer ble bugst under en overfleld ingen hadde råd til å kjøpe. Men den er intet enestående og uforståelig fenomen. Helt siden 1925, da den første økonomiske krise brøt ut, er det kjennsgjerning at både industri og handel, produksjon og varebytte hos sættlige sivilierte folk og deres mør eller mindre barbariske næaboer løper av sporet entrent hvert ellevte år. Omsetning-

en stanser, markodene overfylles, produktene blir liggende usalgelige i store mengder, pengene blir usynlige, kreditten forsvinner fra fabrikkenes stanser, de arbeidende masser skal dermed nødvendigst leve av helseforetakene fordi de har produsert for mange av dem, konkurs følger på konkurs, tvangssalg på tvangssalg. I øvrig vedvarer stagnasjonen produktivkraft og produkter forøres og tilintetgjøres i voldsom utstrekning, inntil man endelig blir kvitt de opphopete varerussene under større eller mindre verdi feiringselde, inntil produksjon og vareromsatning etterhvert påny kommer igang."

Slik skildret en nøytern samfundsentrifor utviklingen i året 1877. Og det fortsette i samme spor, nye kriser inntraff i årene 1891-93, 1900 og 1907.

Disse krisene er ikke tilfoldige og ningsløse driftsuhell, - de er normale og nødvendige ledd i det produksjons- og omsetningssystem vi anvender i vårt samfund. De umiddelbare årsaker til slike kriser er mangfoldige og kompliserte, og de framkalt teknisk utvikling, åpnet selv de mest tilte fra først av de mest motstridende teori beklediggende land for den nye verdsproduksjon fra sosialøkonomenes side. Men etterhvert ble man klar over at de i og for seg ikke bunner hverken i pengetekniske eller produksjonsorganisatoriske feil, - de hadde nærliggende for å føre utviklingen var på forhånd gitt, sin rot i selve systemet vår uløslig

myttet til den produksjonsmåte sosialøkningsene betegner som den kapitalistiske. Det karakteristiske for kapitalismen i motsetning til det middelalderske feudalsystem er at produktene ikke lenger vesentlig skal dekke produsentenes eget behov, men at de er verdt skapt for å selges på det åpne marked. Verens tilhører heller ikke lenger den som umiddelbart har produsert den, de tilhører nå eiene av det kostbare maskin- og strukturen for å lage den, og når varerne blir solgt, får ikke produsentene utbetalt helle den verdi som de gjennom sitt arbeide har tilført råstoffet eller halvfabrikata. De får bare utbetalt sin arbeidslønn, resten tilfaller maskineiene. Det er denne rest som utgjør kapitalens fortjeneste. La oss tenke over konsekvensene av dette forholdet.

Den senlade mengde arbeidslønninger blir altså betraktelig mindre enn verdien av de produkter som legges og som bys ut til salg. I et luftfart system, i et avgrenset samfund, vil det imidlertid et stadig større mengde varer ikke kunne finne kjøpere, lagringsplassen vil fylles, det vil oppstå en "overflods-krise" som etterhvert stanser produksjonen.

HVORDAN KLANTE EN Å KOMME UT AV denne vanskeligheten? Man var trunget til å finne nye avsetningsmarkeder, holst land hvor det ikke var slutt en rent feudal orden, hvor den bestyrkende lag skaffet seg rikdom gjennom

avgifter fra slavebunne unnsætter. Denne rikdommen kunne bestå i råstoff, den kunne bestå i gull eller sølv, - i othvert fall kunne den brukes til værkjøp. Og i forrige hundreår ble overflodskrisene i Europa ganske riktig løst gjennom kolonierbringinger i Asia og Afrika som åpnet disse nye avsetningsmarkeder for koloniseringslandets industriprodukter. De ledende industrilandene hattet ekspansjon, deres kolonierbringinger, er derfor ikke bare et uttrykk for den industrielle styrke og overlegne organisasjon som kapitalismen hadde skapt, men skyldtes i første rekke behovet for avsetningsmarkeder og råstoffkilder. Også de mindre europeiske landene med svakere utviklet industri ble høvet til koloniale eksportmarkeder for industriprodukter og ledig kapital (sosialøkonomisk sett er det et og det samme).

Tross enda større kriser og brutal kolonibydring må en si at det kapitalistiske systemet spilte en framskrittlig rolle i denne ekspansjonsperioden. Det bringte en rinvende fra først av de mest motstridende teori beklediggende land for den nye verdsproduksjon og handel, og med forbedrede kommunikasjoner og krisjer ble det også gjort mulig for verdenshusholdning. Men ekspansjonsproduksjonsorganisatoriske feil, - de hadde nærliggende for å føre utviklingen var på forhånd gitt,

OMKRING 1914-1918 KRISEN var oppdelingen av jordeloden mellom de ledende industrilandene på det nærmeste avsluttet. Fra nu av kunne eksportmarkeder ikke lenger åpnes gjennom lett vindte erobringsskriger mot tilbaketliggende folkeslag. En stormakts forsök på å gjeldt industri og kolonierbringinger. Men landet var hurtig iferd med å innhente det forsøkte og miste derfor for noe annet tvinges inn i et militært ovntryk. I fire år (1914-19) kjempet det mot England, Frankrike og Russland som forsvarte sine voldige erobringene med alle de ressurser erobringene hadde skaffet dem. Kampen var uavgjort, inntil USA i 1918 komst loddet i vektskilen til

Versaillesfredens hensikt var å sette Tyskland utenfor konkurransen for all framtid. Folket forbundet var tenkt som et middel til å foreviggje det system sciørhengene hadde skapt.

Det skulle komme til å gå anderledes. Da den tyske kapital i 1933 hjalp Hitler til makt, var det unnerforstatt at hans oppgave skulle være å mobilisere Tysklands mennesker og industri for en ny kamp om verdens herredømme. Den innbyrdede konkurransen, mis-

tro og riyalisering mellom seiersstatene lot staten i dette arbeidet, og i 1939 brøt krig

på på løsningen forsiktig fortsettelse

i den forrige.

EN TISKE PROPAGANDA idag høvder at land hadde løst krisen og ikke trengte, ikke ønsket noen krig, da er det en løgn. Hitleras løsning var en skiløsning. Han klar te niktignok i en kort årekko (35-39) å sette alle arbeidsledige inn i produksjonen. Finansieringen skjedde gjennom en veldig inflasjon. (Ikke så mye ved soddetrykking som ved skatteveksler og andre kortsliktige statslån.) Lønningene sank og prisene steg men ikke på langt nær så mye som en skulle ventet, for disse papirene ble godtatt av industrien som betaling. Men i lengden kunne det ikke gi, for hvad recrossertes disse

statspapirer? Det er de verter som industrien har lagt for statens regning. Det er reelle verdier, men staten kan ikke bli kvitt dem. Den kan ikke bruke dem til å heve levestandarden, det ville jo bety å for øre vold: kapitalens førtjeneste til folket. Den kan ikke eksportere større mengder på fredelig vis, når alle eksportmarkeder allerede er under kontroll fra andre styrkars side. Skulle Tyskland eksportere i nødvendig målestokk, måtte det bli med våpen i hånd. Det er derfor ingen tilfølighet at produksjonen skiftet fra forbruksvarer til krigsmateriell.

Krisen måtte komme og det hurtig. Ellers ville Hitlers hele system ha røkt overondo..

Karl.

INVASJONEN OG EKSPANSJONSPROBLEMETE:

DET KAN SYNES HARDET å sette en så "teoretisk" artikkol som den ovenfor inn i en illegal avis, men den peker på ting som er viktig å vite når en skal forstå det som skjer rundt oss!

Iaroboken i skolen gir bare svake holdpunkter, vi har lite gleda av dem. De hjelper oss ikke å se klart. De bøkene som kunne være oss til nytte her nazistenes fjernet fra bibliotekene. Gymnasisskriften og legale studisirkler er forsvunnet. Aviser og tidsskrift brukt for stoff er verdi, nå er de onsket. Ingen krigspropagande kan tale sannhetskjær lighet og nøytern vurdering. Si nå det bli en hovedoppgave for den illegale pressen å forsøke å fylle de hullene som er oppstått.

Den tyske imperialisme har tapt verdenskrig nr 2, like sikkert som den tapte den første. Selv nazistene er idag klar over det. Det som stadig mer opptar folken s tanker er freden, hvordan vil den bli? Vil den rettfordiggjøre det veldige slakteri?

De flente som idag et det fører enrettlinjet vei fra nazistenes maktovtagelse til krigsutbruddet. Vi har i forrige artikkol vist hvorfor det måtte gå slik. Men når allierte propagandists høvder at uten Hitler ville det ingen krig blitt, da er det selvsagt også trikky. Krigene, de periodiske forsök på å gjennomføre en nyoppdeling av Jordkloden er betinget av selve vårt produksjonssystem. De økonomiske lover som gjorde seg gjeldende i Tyskland og som tvang den tyske kapital til å sørge en utvei fra krisen gjennom en erobringskrig, disse jernhårde økonomiske lover er også virkende i England og Amerika. De stiller for allor senere enhver moderne kapitalistisk stat overfor nödvendigheten av å utvide sine avsetningsmarkeder.

Den kriset som denget bakgrunner for Hitlers maktovtagelse og Tysklands opprustning harjot også England og Amerika. USA hadde imidlertid ikke til nytte hatt muligheter for industriell ekspansjon innen sine egne grenser. England hadde i verdenskrigen forsvert ja utvidet sine vidstrakte kontrollområder. Men Tyskland som i krigon hadde tapt kolonien og fått sitt land omført sterkt mittet krisen fikk en kraftigere politisk tilspissning og hursigede føre til militær eksplosjon. Men også for England og Amerika måtte de smale problemrakset snart ha blitt snatt. Og da krigon først var der måtte det bli inlett ikke bare for Tyskland, men for hver av de deltagende imperialistiske maktene å bruke den til å løse disse problemerne, som vel er skjedde i bakgrunnen så lenge krigen sluker all produksjon, men som vil mælle seg med dobbelt styrke så snart freden bryter ut.

I krigens løp må verdensherrskapet, den enevolige politiske og økonomiske kontroll klarere og klarere visse seg som målet for hvor av de imperialistiske maktene, eller rettere sagt, for de kapitalintressene som har avgjørende innflytelse på disse makters politikk.

For en opprørsom icttager er det lett å se hvilkes disse høym i store trekk preger både den militære strategi og de etterkrigsplante som etterhvert blir fram.

HITTIL HAR AMERIKAS REGJERING vist seg som den dyktigste når det gjelder å sikre de best mulige politiske og militære posisjoner for etterkrigstiden. Englands venstreparti stilling i krigens første tid har gjort vidtgående konsekvenser nödvendige. Allerede i

1940 siktet USA seg retten til å bygge ut viktige militære baser i britiske besiddelser til gjengjeld for overdragelsen av 50 jagere til konvoitjenesten. Krigen som brøt entslutsforbindelsene mellom de europeiske land og Sydamerika har gjort det mulig for USA å øke de sydamerikanske lands økonomiske og politiske avhengighet sterkt. Og sertidig har USA innhørt råmen av lån og leie-loven styrket sin innflytelse også i det britiske imperium og i de øvrige allierte land.

Mest problematisk stilles sålen seg for de områder som Tyskland holder under sin kontroll, og som idag er gjennomført for en hensynsløs utbyting fra de tyske imperialismen og for alle krigens følgeslag.

General Smiths uttalelser viser at men ved Moskvakonferansen ble enig om å dele Europa vertikalt i en russisk og en angloamerikansk interesserfelt, og de angelsaksiske maktene nu foran invasjonen ivrig beskjæftiget med å planlegge etterkrigsordningen innen sitt innflytelsesområde.

Trygve Lie har allerede formet planene for et slags nytt Folkeforbund under angloamerikansk ledelse hvor de mindre allierte nasjoner skal stå tilsluttet, og blant annet føre kontrollen med angriperstatenes avveping. Dette forbund skal danne en garanti for de fredsvilkår som blir fastlagt. Men det er langt fra dit.

AMGOT (allied military government) ble dannet som organ for de alliertes forvaltning i okkupert område, men det har vist seg lite brukbart i Søritalia og er nu blitt erstattet med en ny organisasjon: Civil Affairs. CA består av titusener eksperter på alle områder militært organisert og direkte underlagt invasjonsgeneralen Eisenhower. Dets oppgave blir ifølge London Radio en dobbelt: I okkupasjonen skal CA overta en ren militærforvaltning, et militærdiktatur, i allierte land skal CA en mulig lede administrasjonen ved hjelp av landenes egne forvaltningsorganer og i løpet av en kortest mulig tid føre landet tilbake til normale forhold, og dermed bane veien for selvforvaltning.

Forsaten CA er det en rekke andre organer som er blitt opprettet for å verørt særlig amerikanske interesser i forbindelse med okkupasjonen i Europa. Et gammelt nummer av AMERIKANTEN (22 febr.) som først nylig er kommet oss i hende gir et godt bilde av de mange planene som er framme. På side 3 er gjengitt en tale av Hembre hvor det bl.a heter: "Ingen universell organisasjon kan bli et sterkt instrument til fremskaps bevaringse om ikke de største av de forente nasjoner betingelsesløst får landet til å innflytelse og ansvar som står i samsvar med den potentielle kraften." Hvor inngrippende denne innflytelse vil bli viser roster av avisen. Neste side forteller oss at "enighet er oppnådd mellom amerikanske unnværingsseksperter og representanter for en del av tyskerne oldt land om planer som går ut på å borede unndelber utdannelse ved universitetene og høgskolene i USA for et større antall personer fra Norge og andre okkuperte land. ---- -Sosialister fra USA vil bli innbudd til de okkuperte landene for å bistå med gjenoppbyggingen av skolenes økonomi." Den følgende artikkelen handler om UNRRA's første oppgave. UNRRA (de forente nasjonenes gjenoppbyggingsorgan) er travlt opprettet med å sende klær til Europas nødlidende nasjoner. Det heter der: "En god del av klærne vil bli laget av materialer som man hittil har hørt lite om eller tidligere ikke ble brukt til slik formål. Vi kan f.eks. nevne "esnaburg" som lisser selkkollerret. For tida har man godt med det i USA. Ca. 15 mill. m. av dette stoffet vil bli fanget i ulike farger og mønstre. Man vil her få kjoler og blusor som kan brukes i de varme soner. Av scilduk som den amerikanske arméen ikke lenger har bruk for, vil man få skotky, bukser og arbeidsklær. -- Flere miljoner meter "crälle" - et kascinprodukt med etskillige av ullens egenskaper - vil bli brukt til skjørter, vintorkostymer etc. for folk på more nordlige breddegrader." UNRRA skal altså bl.a sørge for avsetning for de surrogatvarer USA sitter igjen med etter krigen, og restene av arméens lager. Men UNRRA har lengt større oppgaver. Det skal fordøle mellom eksportfirmene kvaletene av de varer som straks trøngs unno gjenoppbyggingen i Europa, og med den sterke amerikanske innflytelse i UNRRA vil dette naturlig fra første øyeblikk bestøtte Amerikas stilling som hovedleverandør.

Betrakningsproblemet er vanskelig; -produkter av den art som Europa eksporterer kan verlike vanskelig overta, det vilde øke øvsetningskrisen i landet selv, (Norge avgjorde alligevel de fleste avtakninger mot Amerika ved skipsfartsinnsiktene, men alt tyder på Amerika vil bibeholde den handelsflåte og den ledende stilling som sjøfartsnasjon lenket under krigen har sikret seg ved sine nybygninger). For Amerikas vedkommende er det ikke annet enn erstattet tapene. Gull kan de europeiske statene ikke levere (USA har da snart nesten hele verdens gullforråd). Men også her er det fra Roosevelt's øks side allerede blitt pekt på en foreløpig utvoi: De har foreslatt opprettet et sognalt valutastabiliseringsfond som skal gjøre det mulig å vokne tilbake til en gullstandard. Amerika skal levere det største tilskudd til fondet.

USA er jo i og før seg ikke interessert i å selje all verdens gull, det landområdet er ikke et viktig område for sine varer og sin kapital. Hvad innbefatter så forslaget? USA leter Europa etter gull som trøns for å betale de produkter som USA må eksportere om de vil unngå en krise. - Men hvordan skal så de europeiske stater kunne betale gullknot? Ja, for å sikre seg det betinger man selv en solid økonomisk kontroll gjennom fondets forvaltning hører det i forslaget.

Også dette tiltaket forutsetter altså en politisk og økonomisk kontroll langt utover det som selve krigen gjør nødvendig. Det er alle disse planene som nå er blitt aktuelle ved den forestaende invasjonen, og en rekke av de europeiske folkene har reagert mot den større eller mindre synligheten som de vilde medføre. Særlig mot den økonomiske og politiske kontrollen som de i sitt felles tilsynsleidende ter sikte på, og som bare vil kunne virkelig gjøres gjennom militær besettelse eller CIA-forvaltning.

Norge hører til de få land hvor regjeringen allerede har tiltrådt de ovennevnte forslag. Overfor USA stod Norge tidligere forholdsvis fritt, men landet var allerede før krigen i betydelig utstrekning engelsk interessent. For vår skipsfart var anløpene i britiskkontrollerte havner de viktigste, og bare Englands sjøfartspolitikk gjorde det mulig å opprettholde en svært stor norsk handelsflåte. (En sterkere statsstøtte til engelsk skipsfart ville ha dropt den norske.) Et britisk imperium var langt det største marked for Norges eksport, og samtidig øvet engelsk kapital en sterk innflytelse i de største og viktigste norske eksportindustrier. Disse forhold var naturligvis en delbestyrrende for regjeringens politikk våren 1940, og de er sikkert også avgjørende for den idéen. Men idag er et nytt moment kommet til. De nærværende fremtidsplanene har økonomisk til, men de har på sitt samme tid en militær betydning. Og det gjør at også Sovjetunionen er interessert.

Sovjetunionen er ikke under samme økonomiske tvang som de kapitalistiske land. Den har ikke behov for utvidelser for å løse innro kriser og avsetningssvenskoli hører. Sovjetens politikk er diktert av ønsket om å sikre landets gransker militært.

Us. Jodds fulgte lenge en illusjonslinje. Folkfrontpolitikken skulle snøle alle de "imperialistiske" land mot den nazistiske blokkens erobringsfelttog, som i første rekke gikk til mot SU. Måndagsavtalen gjorde slutt på disse forhåpningene. Den viste at vestmaktene var villige til å tale en tysk utvidelse mot øst så lenge det kunne sikres deres egne territorier. Fra da av har SU ført en realpolitikk. Englands og Frankrikes brukt på løftet om militær hjelpe i 1942, ved det vanskeligste tidspunkt i krigen har sikkert økt SU's skapsis. Ved sin innflytelse i SU's naboland har de europeiske stormaktene, snart Frankrike, snart Tyskland, øvet en stadig trusel mot SU, hvis velfige naturrikdommer så denne et naturlig mål for en imperialistisk ekspansjon. Under krigen har den tyske imperialismen forstått å utnytte Østerrikes, Ungarns, Romaniens og Finlands hærer for å nå dette målet. SU er derfor i høy grad interessert i at de europeiske land ikke trekkes inn under noen stormaktsblokks økonomiske eller politiske kontroll. Trygve Lie's tale fra London som vi gjengav i forrige nr. viser at pakten mellom SU og Norge er kommet i stand etter den norske regjeringens initiativ. Den er bygget etter nønster av den russiske og engelske satsing, og garanterer tilbaketrekning av de russiske styrkene sentralt mot de øvrige allierte tropper. Trygve Lie framhevet at avtalen ikke ses i forbinnelse med de militære operasjoner unntatt slaget mot Tyskland. Dette er selvsagt riktig; men det forhindrer ikke at den samtidig kan ha en politisk betydning.

Det franske befrielsesutvalg, den antifascistiske befolkelse i Italia og Titos nasjonalråd i Jugoslavia har alle søkt en direkte kontakt med SU og har nettopp dermed sikret seg større anerkjennelse og relativ frihet likeoverfor de øvrige allierte.

Hvad er så det norske folks stilling?

I alle de europeiske land finns der grupper som av økonomiske (eller mer ideelle) grunner føler seg særlig knyttet til en av de kjempende stormakter. NS viser at den tyske imperialismen hadde sine representanter i Norge. Vi har godt på noen av grunnene til den sterke engelskorientering. Også amerikansk og russisk innflytelse gjør seg i noen utstrekning gjeldende. Men for storparten av det norske folket gjelder det samme som for de øvrige undertrykte folk på kontinentet: Vi ønsker ikke å bytte tysk terror ned noen form for fremmed kontroll, hvor mild den enn måtte forme seg.

Skal krigen ikke ende i de uløslige imperialistiske motsetninger, hvis økonomiske bakgrunn vi tidligere har tegnet, og som tør allor senere vil utlöse en ny krig, - så må freden i Europa bygges på et forbund av likeberettigete stater, befridd for all imperialistisk innflytelse.

Dette mer nødvendig er det at vi holt klart ser situasjonen som den er idag, sur de

internasjonale forhold og de motsetninger som er tilstede.

Utviklingen i de andre europeiske land har vist at en ting mer enn noo annet kan bidra til å sikre oss frihet og folkestyre. Det er vår egen innsats i kampen mot nazismen.

TI

ENGLANDS UTEMRIKSPOLITIKK.- CHURCHILLS TALE.

Den 24 mai holdt Churchill en tale i Underhuset som innledning til en debatt om utenrikspolitikken. Talen har vært oppsikt og tildels kritisk i England. Særlig gjelder dette to punkter i talen: omtalen av Frankrike, eller rettere sagt befrielsesutvalget og de Gaulle, - og omtalen av Franco-Spania.

Churchill fremholdt at når de allierte ikke hadde anerkjent befrielsesutvalget som en provisorisk fransk regjering, berodde dette på at man ikke hadde noen garanti for at utvalget representerte det franske folk. Dette standpunkt kritiseres i praktisk talt hele den britiske presse. Selv den konservative "Daily Mail" er ikke overbevist om at premierministeren har rett i at befrielsesutvalget ikke representerer det franske folket". Londonkorrespondenten til "Göteborgs Handels og Sjöfartstidning" fremholder i denne forbinnelse at en neppe kan overbevisse franskmennene om at Badoglio og Franco er nere fullgyldige representanter for sine folk enn general de Gaulle. Man tar Churchills tale som et tegn på at forholdet til det frie Frankrike er kommet til et kritisk stadiu, og at dette i første rekke skyldes påtrykk fra Amerika.

Det mest opsigtsvokkende i talen var imidlertid hans ytterst vennlige omtale av Franco og spansk politikk, samtidig som han fremholdt at krigen har mistet noe av sin ideologiske karakter. Da det fra Labourparty-hold ble pekt på at det hørskot fascismen i Spania likevel som det hadde gjort det i Italia, svarte Churchill blandt annet at de alliertes program for verdens forløsning ikke innholdt noen bannlysing av regjerningsformør som ikke støtte evertens med de alliertes politiske ideal. Bannstrålen ville bare ramme de "fiendtlige land og dommed punktum".

Kritikken på dette punkt i talen er delsagt skarpest fra radikalt hold, men endog den konservative "Daily Telegraph" skriver at britisk opinion nødig vil se at Churchills forhold til Franco "går over fra å være korrekt til å være overstrømmando".

"Daily Herald" skriver at Churchill "omtalte Francos regjering som om den fra mange år tilbake her vært en oppriktig venn av de forente nasjoner og begjærlig nyttet ethvert høye til å gå demokratiets ørend".